Tweede Kamer der Staten-Generaal 2

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-02 Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1455 BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 februari 2015

Hierbij bied ik u het verslag aan van de extra Raad Buitenlandse Zaken van 29 januari 2015 naar aanleiding van de gewelddadigheden in Marioepol.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders

kst-21501-02-1455
ISSN 0921 - 7371
’s-Gravenhage 2015

VERSLAG EXTRA RAAD BUITENLANDSE ZAKEN VAN 29 JANUARI 2015 NAAR AANLEIDING VAN DE GEWELDDADIGHEDEN IN MARIOEPOL

Oekraïne

De Raad besprak de situatie in Oekraïne en veroordeelde ten sterkste de willekeurige beschietingen van woonwijken in Marioepol en de recente escalatie van geweld in de regio's Donetsk en Loegansk. HV Mogherini gaf aan dat zij de afgelopen periode veelvuldig in contact heeft gestaan met de OVSE, president Poroshenko en de Oekraïense en Russische Ministers van Buitenlandse Zaken. De HV gaf aan te verwachten dat op korte termijn een nieuwe gesprekronde in Minsk zou plaatsvinden.

De Raad constateerde dat er bewijs is van voortgezette en toenemende steun van Rusland aan de separatisten, hetgeen de verantwoordelijkheid van Rusland onderstreept. De Raad verwacht van Rusland dat het zijn invloed op de separatisten aanwendt om hun vijandige acties onverwijld te staken en volledig te voldoen aan zijn verplichtingen onder de Minsk-overeenkomsten, in het bijzonder het staakt-het-vuren en de terugtrekking van zware wapens als eerste stappen zoals voorzien in het Minsk-memorandum, waartoe de Ministers van Buitenlandse Zaken van Frankrijk, Duitsland, Rusland en Oekraïne opriepen in hun gezamenlijke verklaring van 21 januari jl. De Raad roept alle betrokken partijen op de Minsk-overeenkomsten te implementeren en roept in het bijzonder Rusland op om de acties van de separatisten te veroordelen. Publieke verklaringen die de waarheid verdraaien, die aanzetten tot verder geweld alsmede het publiekelijk vernederen van gevangenen in strijd met het internationale recht dragen niet bij aan de nodige de-escalatie van de situatie. De Raad roept alle ondertekenaars van de Minsk-overeenkomsten op om zo spoedig mogelijk bijeen te komen in het kader van de trilaterale contactgroep. De volledige implementatie van de Minsk-overeenkomsten blijft de basis voor een duurzame politieke oplossing voor het conflict, waarbij de Oekraïense onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit wordt gerespecteerd. Er moet voortgang worden geboekt met de terugtrekking van illegale en buitenlandse gewapende groepen, militair materieel, militairen en huurlingen, vrijlating van gevangenen, het veiligstellen van de Oekraïens-Russische grens met permanente monitoring door de OVSE. Hiertoe behoort voorts het organiseren van lokale verkiezingen in delen van de regio's Donetsk en Loegansk, binnen de kaders van de Oekraïense wetgeving en een inclusieve nationale dialoog, onder andere gericht op grondwettelijke hervormingen en decentralisatie.

De Ministers waren het eens over het belang van het voortzetten van de tweesporenbenadering van druk en dialoog en spraken over het vinden van een juiste balans tussen beide. Vele Ministers, waaronder de Nederlandse, benadrukten hierbij het belang van het bewaren van EU-eenheid. In het licht van de verslechterende situatie besloot de Raad om de beperkende maatregelen die gericht zijn op het op de sanctielijst plaatsen van personen en entiteiten die de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Oekraïne ondermijnen tot september 2015 te verlengen. De Raad riep de Hoge Vertegenwoordiger en de Commissie op om binnen een week een voorstel te presenteren voor uitbreiding van deze lijst met het oog op besluitvorming door de RBZ van 9 februari a.s. De Raad zal de situatie op de grond en de diplomatieke inspanningen nauwgezet blijven volgen en verzoekt de Commissie en EDEO om verder voorbereidend werk ter hand te nemen voor mogelijke passende actie, gericht op het verzekeren van een snelle en alomvattende implementatie van de Minsk akkoorden. Alle lidstaten stemden in met deze besluiten.

De Ministers onderstreepten hun waardering voor de rol van de OVSE, waarbij bijzondere waardering uitging naar de OVSE-aanwezigheid ter plaatse en de objectieve berichtgeving door de speciale monitoringmissie (SMM). De Raad riep alle betrokken partijen op om de SMM vrije en veilige toegang te verlenen. De Raad herhaalde de steun voor uitbreiding van de SMM en uitbreiding van het mandaat van de OVSE-waarnemersmissie bij Russische grensposten, met als doel om Oekraïne weer volledige controle te geven over zijn grenzen met Rusland.

De Raad moedigde de Oekraïense autoriteiten aan snel de benodigde juridische stappen te zetten om het Internationaal Strafhof de mogelijkheid te geven onderzoek te doen naar vermeende misdaden tegen de menselijkheid, begaan op het grondgebied van Oekraïne in de periode 2014–2015. De Raad wees in dit verband op het belang van spoedige ratificatie van het Statuut van Rome door Oekraïne, waartoe het land zich heeft verplicht in de Associatieovereenkomst. De Raad veroordeelde de voortdurende intimidatie en beperking van de vrijheid van meningsuiting en media van de Krim-Tataren. De Raad herhaalde dat het de illegale annexatie van de Krim niet zal erkennen en deze veroordeelt. De Ministers spraken over het belang van het tegengaan van Russische propaganda, het corrigeren van onjuiste informatie en het ondersteunen van onafhankelijke media in de gehele regio. De Raad verzocht de HV, in samenwerking met lidstaten en EU-instellingen, om de strategische communicatie van de EU te versterken en mogelijkheden te onderzoeken om hiervoor een speciaal communicatieteam in te richten.

De Raad toonde zich bezorgd over recente Russische uitlatingen die vraagtekens zetten bij het onderzoek naar het neerhalen van vlucht MH17. De Raad benadrukt dat dit onderzoek wordt verricht door een volledig onafhankelijk team van internationale experts, in volledige overeenstemming met ICAO-regels en -voorschriften en roept alle partijen op volledig mee te werken met dit onderzoek.

De Ministers benadrukten het belang van politieke en economische hervormingen in Oekraïne en riepen de regering op het tempo van hervormingen te versnellen. De Raad verwelkomde in dit verband recente hervormingen, waaronder de aanname van de wet op fiscale decentralisatie. Deze hervormingen moeten de economische, financiële en politieke situatie stabiliseren, bijdragen aan een gunstig investeringsklimaat en een solide basis bieden voor de steun van de internationale gemeenschap. De Raad verwelkomde het voorstel van de Commissie voor macro-financiële steun aan Oekraïne en ziet uit naar de snelle goedkeuring hiervan.

De Ministers spraken hun ernstige bezorgdheid uit over de verslechterende humanitaire situatie in de regio Donbas en drongen er bij alle partijen op aan het internationaal recht volledig te respecteren, burgers en humanitaire hulpverleners te beschermen en ongehinderde toegang voor humanitaire organisaties te waarborgen. De Raad herhaalde de steun van de EU aan de meest kwetsbare bevolkingsgroepen die zijn getroffen door het conflict en verwelkomde het recente besluit van de Commissie om additionele humanitaire middelen te mobiliseren.

Internationaal Gerechtshof

Tijdens het AO RBZ van 28 januari jl. zegde ik toe uw Kamer te informeren over een mogelijk advies (*Advisory Opinion*) van het Internationaal Gerechtshof (IGH) over het aanmerken van Rusland als sponsor van terrorisme vanwege de steun aan separatisten in Oekraïne. Het VN Handvest geeft zowel de Algemene Vergadering als de Veiligheidsraad bevoegdheid het IGH te verzoeken om een advies betreffende juridische

kwesties. Gezien de status van Rusland als permanent lid lijkt het uitgesloten dat de Veiligheidsraad een advies over steun van Rusland aan de separatisten in Oekraïne zal aanvragen. Het is onwaarschijnlijk dat voor een dergelijke aanvraag in de Algemene Vergadering een meerderheid zou kunnen worden gevonden. In tegenstelling tot uitspraken in interstatelijke procedures zijn adviezen van het IGH niet juridisch bindend.